

Korte inleiding

Ik was drie maanden in OostJerusalem en op de Westbank. Met EAPPI, een programma van de wereldraad van kerken. Ik was er in een internationaal team: bezoeken, praten, begeleiden en soms ook beschermen. Op uitnodiging van Palestijnse christenen die in 2003 aan de wereldraad: Kom, luister naar ons. Zie ons. Ik kan er uren over vertellen, maar dat doe ik nu niet. Ik laat u een stukje Jerusalem zien: bij de vijver Siloam, waar het verhaal uit Johannes 9 zich afspeelt.

Oostjerusalem is in 1967 bezet en geannexeerd: d.i. deel van Israël verklaard. Tegen internationale wetten. Er wonen Palestijnen; zij hebben geen Israëlsch paspoort maar hebben wel bewegingsvrijheid t.o.v. Palestina op de westelijke Jordanoever. In veel wijken is strijd om eigendom van huizen en grond. Huizen worden vernield, kolonisten bewonen toenemend Palestijnse huizen. Met veel beveiliging, camera's, militairen op straat.

Ten Oosten van de oude stad, daar waar je bij de Klaagmuur en de Hamar-al-Sharif naar buiten loopt, kom je bij de vijver van Siloam. We gaan er zo over lezen. In die wijk Silwan - zie je ogen, al van verre. En veel andere graffiti als je door de wijk loopt

Kunstproject heet I witness Silwan – er is een website met die naam waar veel te vinden is.

Blinde ogen: blind geborene. In het verhaal dat we lezen, Joh 9, zal hij ziende worden nadat hij zich bij de vijver gewassen heeft.

Vijver Siloam is inmiddels een opgraving. Vroeger was het een plek van ontspanning voor de buurt. Nu moet de hele wijk weg omdat er opgravingen zijn die het joodse verhaal moeten vertellen – waarbij Pal sporen letterlijk worden uitgewist.

Kolonistenorganisaties werken samen met archeologen. Archeologie wordt gebruikt om het gebied te 'judaïseren', dwz de sporen van andere bewoning en cultuur uit te wissen.

*de heilige Schrift**Gebed van de zondag*

Laat ons de woorden van ver horen, door mensen geroepen door Gods stem, Woorden uit een ver verleden klinken in ons heden.

Maak ons open te luisteren met aandacht voor het vreemde, eerlijkheid voor de traagheid van ons hart en met verlangen naar een woord ten leven.

Amen.

*Lezing uit het eerste testament: psalm 82**Lied: Verander ons ... (uit Een kring van mensen)**Evangelielezing: Johannes 9: 1 – 16 (uit de Naardense vertaling)*

Lied of acclamatie: het refrein van het voorgaande lied, 2x

Mensen gekomen om te zien en te horen. Geliefde mensen van God,

Met open ogen en oren open waren wij daar – open voor het verhaal van velen. En dan kom je met veel verhalen thuis. Maar het maakt ook uit hoe je er naar toe gaat. Ik sprak een collega theoloog die de oude opgravingen fantastisch vond. En geen idee had dat het zich in een Palestijnse wijk afspeelt, en inwoners verdrijft.

Wie in de oude geschiedenis geïnteresseerd is zal smullen van de ontdekkingen en opgravingen. Wie in de mensen van nu en straks geïnteresseerd is, kijkt anders. Beide zien maar zien iets anders.

Ik bedenk me ineens: bij hoeveel opgravingen heb ik wel niet gestaan en neem voor zoete koek aan wat er staat. Het komt niet bij me op de vragen welk verhaal er NIET wordt verteld. Wat vertelt het omgaan met het verleden over mij en over ons eigenlijk? Bijzonder om er ineens zo bovenop te staan. Ik heb veel informatieborden gezien met een half verhaal.

Zien en zien is niet altijd hetzelfde – de mensen van Silwan vragen ons met deze vele ogen: Kom dichterbij. Wat zie jij? Wat wil je zien? Zie je mij?

Zo iets heeft ook Johannes opgetekend: Zien, blind – zien en toch blind zijn. De leerlingen zien een mens die niet kan zien. Jezus ziet hem ook? Zien zij hetzelfde?

De leerlingen vragen: Waarom is die man blind. Hoe zit dat dan met de zonde - van de ouders? Hemzelf? Is blindheid straf? Wat is er in het verleden gebeurd? Dit kun je allemaal bespreken terwijl je op afstand blijft van de blindgeborene.

Jezus ziet ook een mens die niet kan zien, maar hij ziet iets anders. Een aansporing om licht te brengen, om Gods werk te laten zien. Een plek van duisternis waar licht gebracht moet en kán worden.

Wanneer ik in de wereld ben ik het licht voor de wereld.

Verderop in het hoofdstuk staat: voor het onderscheid tussen licht en donker – grieks: crisis - ben ik in deze wereld gekomen, zodat die niet kunnen kijken, gaan kijken en die kijken blinden worden!

Met papje van aarde en spuug raakt hij de ogen aan. 'Ga je wassen in de vijver' – en bij die vijver gebeurt er iets. Of gebeurt dat eerder al, bij de aanraking? Dat blijft het geheim van de tekst.

De man wordt ziende, wordt in het licht gezet – maar dat kan niet in de zwart-witte wereld. En dan ziet iedereen iets anders. Iedereen ziet wat 'ie wil zien en is blind voor wat er werkelijk is.

'Klopt dat wel? De burens herkennen hem niet: Is hij het wel – die blinde bedelaar? Of lijkt hij er maar op? En tegen de ouders: is dat wel jullie zoon? Was hij wel blind?'

En de ziende, die in het licht staat, blijft de waarheid spreken.

Tot drie keer toe moet de genezen man vertellen wat er gebeurd is. Hij heeft mij aangeraakt, nu kan ik zien. Wie hij is weet ik niet, maar dat is er gebeurd.

Het gebeurde wordt een kwestie – want het was op een sabbat. Maar nee. Op de sabbat genezen - dat kan niet van God zijn, dat moet zonde zijn –. Jezus moet

zondig zijn! Onze kijk op de dingen gaat niet veranderen, wij hebben onze eigen werkelijkheid.

Aan het slot zeggen enkele farizeeën zeggen tegen Jezus:
zijn ook wij blinden?- nee toch!

Jezus zegt tot hen: wás u maar blind, dan was u zonder zonde, maar nu u zegt 'wij kunnen kijken' is uw zonde iets blijvends!

Wie kan kijken en toch blind blijft – blijft in duisternis. Daar kan licht, het goddelijke licht, niet komen.

...

Onze opdracht daar was: zien. En horen. En – nu, vandaag, hier – vertellen. Onze opdracht daar was niet: oordelen, verklaren of oplossen.

In de beeldspraak van Johannes blijvend: ergens ons licht op laten schijnen. Op de mensen. Op dat wat we gezien hebben, de waarheid van het dagelijks leven. In gedeeld geloof kun je dan ook zeggen: wij hebben licht gebracht. Minimaal, als nutteloze dienaar zeg maar. Maar dat EAPPI al 23 jaar bestaat en onafgebroken meer dan 2000 mensen heeft uitgezonden – is een sterke beweging.

Licht gebracht, maar het licht was er ook. Hebben we ook Gods werken gezien? Zeker wel. Vooral kinderen en jongeren vol energie. Er wordt veel voor hen gedaan – dat is van levensbelang om moed te houden in deze hopeloze situatie. Voor veel ouders is dit ongelofelijk belangrijk, en het maakte op ons grote indruk. Bezig zijn met jeugd is hun levensdoel. Niet blijven hangen in het slachtoffer – zijn, maar in actie komen. Creatief en met plezier – zoals dit graffiti - project. Indrukwekkend.

Of denk aan vrouwengroepen die elkaar steunen, op verschillende plekken en in heel verschillende situaties. Een vrouw vertelde dat het aantal tienerhuwelijken sterk is gedaald in haar plaats, door het vrouwen netwerk. De leeftijd om te gaan trouwen steeg van 15 naar 18 jaar. Andere Palestijnen organiseren weer opvang voor kinderen en ouders in kwetsbare wijken – zoals de vluchtelingenkampen. Plekken waar de Isr overheid extreem vijandig is en verder niemand komt, nu UNWRA - die door de VN met vluchtelingenzorg belast is sinds 1949, ook verboden is. Soumoud – onverstoorbaarheid, vasthoudendheid, - zo heet deze deugd die daar beoefend wordt, in het Arabisch.

Met dat wat voor handen is, met bijna niets, toch de hoop levend houden. Dat mag een godswonder heten. Palestijnen kunnen van niets een feestje maken – zei een van mijn collega's. Met niets – wat voor handen is.

Met wat je vind als je je bukt; een handvol aarde. Spuug.

Toch het verschil maken en mensen in het licht zetten. Ik heb die kunst daar wel gezien. En ik geloof dat zij die zo Gods werken aan het licht brengen, dat zij apostelen zijn. Siloam – het woord – betekent gezonden.

Ik wil nog wel terug naar het verhaal en op zoek gaan naar het licht daar waar ik het nog niet had gezien. Want de valkuil van dit verhaal vol ontmoetingen is ook dat ik het zo gauw beter weet. De leerlingen stellen een domme vraag. De Farizeeën begrijpen er – zoals gewoonlijk – niks van. Maar de houding van 'kijk nou toch was dom van ze' – de houding van de buitenstaander en betweter - is gevaarlijk. Dan

dreig ik zelf diegene te zijn die ziende blind blijft. Laat ik niet te snel denken dat ik het weet maar open en nieuwsgierig blijven.

Dichtbij en nieuwsgierig blijven kost moeite – daar net als hier. Ik ben in de bevoorrechte positie. Met mijn paspoort kan ik gaan en staan waar ik wil. Ik heb geen geldzorgen. Mijn kinderen hebben alle mogelijkheden.

Werkelijk begrijpen wat hun leven betekent – kan ik niet. Ik kan hen wel serieus nemen, en iets leren. En dat gaat door.

Wandelen we samen nog eens terug naar de vijver, naar de huizen en stenen die zo veel vertellen. Misschien zit er water in. Maar waarschijnlijk is het er droog, en een interessante opgraving. Dan zien we daar een vrouw zitten . en we vragen haar: Hoe was het hier? Wat is er gebeurt?

En zij was een van de meisjes die we op de dia zagen, trots bij de muurschildering. Stel je voor!

En zij vertelt - over de vijver waar ze speelde. En hoe ze later de muren beschilderde. Kijk, deze ogen. Deze bloemen – die zijn van mij.

Op de dag dat dat verhaal frank en vrij verteld mag worden op deze plaats – Misschien wel informatieborden staan die geen geschiedenis overslaan - dan is het licht doorgebroken. Dan is daar een godswonder gebeurd – bij de vijver van Siloam.